

Gyvenimas- didžiausia vertybė

Būti ar nebūti? Tai net ir naujųjų laikų Hamleto- modernaus žmogaus- išgyvenama amžinoji dilema. Kaip galime pajusti savąją gyvybės alsavimo vertę, supami „miglų, cemento, cemento, bankų, bankų, bankų, rudens, nakties, liūdnu numirėlišku pasakų“(A. Škėma)? Atsakymas tėra vienas- įsiklausyti į tas „numirėliškas pasakas“, kuždančias, kokia brangi dovana- gyvenimas. O jos giliai įrėžtos ne tik filosofiniuose traktatuose, bet ir kiekvieno mūsų sąmonėje.

Bene geriausiai, nors dažnai nelabai maloniai į mūsų širdis „įrėžta“ tiesa, jog, tik kažko netekęs, įvertini tai, ką praradai. Visgi kuris iš mūsų ryžtųsi stoti į akistatą su mirtimi, kad suvoktų, ar jam brangus jo paties egzistavimas, ar ne? Žinoma, geriausiai atsakytų žmogus, išgyvenęs mirtį. Skamba absurdiškai? Tikriausiai absurdiškai skambėjo ir žodžiai „Lozoriau, išeik [iš kapo rūšio]!“ (Jn 11, 43), ištarti maždaug prieš du tūkstančius metų. Tad ar būtų Jėzus prikėlęs savo mylimą bičiulį, jei jo gyvybė nebūtų buvusi svarbi ir to verta? Daugybei metų prabėgus, Lozoriaus prisikėlimo stebuklas suranda ryškių atgarsių naujųjų laikų visuomenėje- XIX a. pilkose Rusijos gatvėse, skurdžiuose namuose, žmogžudžio sieloje. F. Dostojevskio romano „Nusikaltimas ir bausmė“ pagrindinis herojus R. Raskolnikovas, nors ir atsiduria kitoje barikadų pusėje (kaip gyvybės atėmėjas, išgyvenantis padarytos klaidos pasekmes), suklūsta iš mylimosios Sonios lūpų išgirdęs minėtąją Lozoriaus prisikėlimo istoriją. Dar daugiau- galų gale jam atsiveria akys: pasiduodamas ir išpažindamas savo nusikaltimą, jis nuplauna sielą ir atgimsta naujam gyvenimui, prisikelia iš kaltės. Abu šie visiškai skirtingi pavyzdžiai turi tą pačią bendrą mintį: gyvybė, gyvenimas- pats brangiausias turtas, kurio vertę įmanoma suvokti tik netekties akimirka.

Kova su laiku, akimirka- dar vienas gyvenimo vertės matas. Filosofas M. Heideggeris tvirtino, kad visa ko pamatu turi tapti būtis- asmeninis egzistavimas. O ką sako Lietuvos piliečiai, paklausti, kaip vertina gyvenimą savo šalyje? 55 procentai tik neigiamai purto galvas, pasak Europos Komisijos atliktos apklausos. Kažin ar daugiau nei pusė Lietuvos žmonių pakeistų savo nuomonę, nors ir pats A. Kamiu prabiltų: „tikrasis kelias veda į gyvenimą“. O juk mes negyvename purviname Alžyro mieste, kuriame siaučia maro epidemija ir žiurkių lavonai nukloję gatves. Visgi A. Kamiu „Maro“ kurtas personažas daktaras Rijė, aršiai kovojantis už kiekvieno- ir skurstančio našlaičio, ir užsispyrusio senio- gyvybę, greičiausiai būtų didesnis optimistas už XXI a. visko pertekusį žmogų. Šioje vietoje verta suklusti: argi kito kova už tavąją gyvybę- ne puikus pavyzdys, iliustruojantis, kokia iš tiesų didelė gyvenimo vertė?

Gyvenimo, kaip vertybės, prasmė bene geriausiai atsiskleidžia ieškant atsakymo į klausimus, kam gi gyvename, koks mūsų tikslas žemėje? Amerikietis D. Golemanas, garsus psichiatrijos specialistas ir universiteto profesorius, atliko daugybę tyrimų ir iš jų mokslininkas padarė išvadą, kad didžiausią įtaką savęs vertinimui ir požiūriui į pasaulį turi ankstyvieji vaikystės ir jaunystės metai, kuomet asmenybė labiausiai ugdoma šeimoje, mokymo įstaigose. Akivaizdu, kad nuolatinis tobulėjimas, bandymas pažinti save ir aplinką ir yra nuolatinis gyvenimo tikslas. Galime teigti, jog posakis „svarbiausia ne tikslas, o kelias jo link“ yra teisingas- svarbu gyventi, tai yra nuolat tobulėti, ieškoti džiaugsmo ir patirties kiekviename likimo siunčiamame išbandyme. Savaime aišku, jog toks nueitas kelias- atsakymas į prasmės ieškojimo klausimą- yra pats didžiausias turtas, padovanotas žmogui.

Gyvenimas- turbūt vienintelė dovana, kurią gauna be išimties visi, tačiau kiekvienam ji turi skirtingą vertę, o jau pats vertinimas, žemesnis ar aukštesnis, tik įrodo, kad tai yra turtas. Žinoma, tik nuo paties žmogaus priklauso, ar šis turtas bus kaip A. Škėmos modernios „Eglės, Žalčių karalienės“ versijos- novelės „Žilvinėli“- motyvas „seno, brangaus sutrūkusio porceliano, kurio nevalia liesti“ pavidalu, ar tobulėjimo (R. Raskolnikovo kančia, daktaro rijė pastangos, šeimos rūpestis) keliu sukrautas lobis. Tuomet ir suvoksime: verčiau būti ar nebūti?..